بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İSLAM KAHRAMANLARI

SERİ 7

HZ. ZEYD B. HÂRİSE

Kur'an ve Sahih Hadislere Göre Resûlullah'ın ﷺ Sevgilisi ve Mûte'nin İlk Komutanı

مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا ﴿٤٠﴾

"Muhammed içinizden herhangi bir adamın babası değil, Allah'ın elçisi ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi bilendir"

Ahzâb Sûresi 33:40

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

quranscience.my | facebook.com/QuranScienceMY

Ücretsiz dijital sürümü okumak için okutun: quranscience.my

© 2026 M / 1448 H quranscience.my — ücretsiz kitap. Satılamaz.

TEŞEKKÜR

Kullarını soyla değil, iman ve takvayla şereflendiren Allah'a hamd olsun. Efendimiz Peygamberimiz Muhammed'e ﷺ, onun âline ve ashabına — özellikle Resûlullah'ın ﷺ sevgilisi ve adı Kur'an'da geçen tek sahâbî olan Zeyd b. Hârise'ye رضى الله عنه — salât ve selâm olsun.

Bu kitap özellikle sevgili eşime ithaf edilmiştir,

ZAHARAH MOHD LATİF;

sevgili çocuklarıma,

MUHAMMAD HAFİZ, NOOR HAZWANİ, ABDUL HAKİM, NOOR HİDAYAH, NOR AQİLA ve **NOR ATİQAH**;

ve damatlarımla gelinlerime,

FAZİLAH, MALEK, HANİN, FAİRİZAL ve **FİRWAN**.

İslam Kahramanları'nın bu yedinci kitabı, Zeyd b. Hârise'nin رضى الله عنه hayatını anlatır: kaçırılıp köle olarak satılan, Resûlullah'ı ﷺ kendi babasına tercih eden, ilk Müslümanlardan olan, pek çok seriyyenin komutanı ve Mûte'de şehit düşen ilk sancaktar. Allah bu ilmi faydalı ilimlerden — 'ilmun yuntefe'u bih — eylesin.

BU E-KİTABIN KAPAĞI HAKKINDA

Bu e-kitabın kapağında hiçbir insan veya hayvan tasvir edilmemiştir. Kapakta gün batımında güney Ürdün'deki ***Mûte yaylası*** resmedilmiştir: kuru otlarla kaplı geniş bir ova, zeytin ağaçları ve ufukta dağlar. Zeyd b. Hârise hicretin 8. yılında burada İslam ordusunun ilk komutanı olarak şehit düştü (Sahîh-i Buhârî 4261).

Büyük bir kayanın üzerinde ***beyaz bir sancak*** dikilidir; Resûlullah'ın ﷺ şu sözünü hatırlatır: "Sancağı Zeyd aldı ve vuruldu" (Sahîh-i Buhârî 4262). Yanında ***eski bir mızrak*** durur; Zeyd'in pek çok seriyyede komutan olarak verdiği mücadelenin simgesidir.

Ufukta batan güneş, köle olarak başlayan, fakat Allah'ın adını Kur'an'da andıracak kadar yücelttiği bir kahramanın hayatının sonunu hatırlatır (Ahzâb Sûresi 33:37).

Alttaki ***lacivert şerit***, ***ince altın çizgilerle*** çerçevelenmiş olup yazarın adının yer aldığı alandır — İslam Kahramanları kapaklarının hepsi uyumlu olsun diye Seri 1'den Seri 6'ya kadarki kapaklarda olduğu gibi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İÇİNDEKİLER

HZ. ZEYD B. HÂRİSE 5
1. ZEYD KİMDİR? 6
2. KAÇIRILIP KÖLE OLARAK SATILMASI 7
3. HZ. HATİCE'NİN RESÛLULLAH'A ﷺ HEDİYESİ 8
4. RESÛLULLAH'I ﷺ BABASINA TERCİH ETMESİ 9
5. "ZEYD B. MUHAMMED" 10
6. İLK MÜSLÜMANLARDAN 12
7. RESÛLULLAH ﷺ İLE TÂİF'E 13
8. HİCRET VE KARDEŞLİK 14
9. BEDİR ZAFERİNİN MÜJDECİSİ 15
10. SERİYYELERİN KOMUTANI 16
11. ZEYNEB BİNT CAHŞ İLE EVLİLİĞİ 17
12. ADI KUR'AN'DA GEÇEN TEK SAHÂBÎ 18
13. "MUHAMMED HİÇBİRİNİZİN BABASI DEĞİLDİR" 19
14. ÜMMÜ EYMEN VE ÜSÂME 20
15. MÛTE: ÜÇ KOMUTAN 21
16. ŞEHİT DÜŞEN İLK SANCAKTAR 23
17. ZEYD'İN AHLAKI 25
18. ZEYD KISSALARININ KAYNAKLARI 26
19. ZEYD KISSASINDAKİ ŞAHSİYETLER 27
20. ZEYD KISSASINDAKİ YERLER 28
21. ZEYD'İN HAYAT KRONOLOJİSİ 29
22. ZEYD HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR 30
23. DERSLER VE SONUÇ 32
KAYNAKÇA 33
DESTEK VE BAĞIŞ 34

Renk rehberi: yeşil kutu = Kur'an ayeti; altın kutu = hadis; kahverengi kutu = siyer notu (siyer kitaplarının rivayeti); mavi tablo = karşılaştırma.

HZ. ZEYD B. HÂRİSE

Kur'an'ın tamamında Resûlullah'ın ﷺ ashabından yalnızca birinin adı açıkça geçer. Allah şöyle buyurur: **«□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□»** — "Zeyd, onunla ilişkisini kesince…" (Ahzâb Sûresi 33:37). O sahâbî ***Zeyd b. Hârise***'dir رضى الله عنه.

Zeyd çocukken kaçırılıp köle olarak satıldı, sonra Resûlullah'a ﷺ hediye edildi. Babası onu fidyeyle kurtarmaya geldiğinde Zeyd, Resûlullah ﷺ ile kalmayı seçti. İlk Müslümanlardan oldu, ***Hibbu Resûlillah*** (Resûlullah'ın ﷺ sevgilisi) diye anıldı, pek çok seriyyeye komutanlık etti ve ***Mûte***'de ilk komutan olarak şehit düştü.

Bu e-kitap ***İslam Kahramanları*** serisinin yedincisidir. Önceki kitaplarda olduğu gibi, Zeyd'in رضى الله عنه hayatı önce Kur'an'dan ve sahih hadislerden, sonra güvenilir siyer ve tarih kitaplarından derlenmiştir. Her rivayetin kaynağı belirtilir. Meşhur ama senedi zayıf olan hikâyeler dürüstçe açıklanır.

Zeyd'in hikâyesi, imanla şereflenen bir kölenin hikâyesidir. Allah onun adını kıyamete kadar okunacak kitabına yükseltti; Kureyş'in pek çok ileri geleni ise tarihte unutuldu.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ZEYD KİMDİR?

Tam adı ***Zeyd b. Hârise b. Şürahbîl*** el-Kelbî'dir; Arap Yarımadası'nın kuzeyindeki ***Kelboğulları*** (Kudâa) kabilesindendir. Annesi, Tayy kabilesinin bir kolu olan Ma'noğulları'ndan ***Su'dâ bint Sa'lebe***'dir. Künyesi, oğlu Üsâme b. Zeyd'e nispetle ***Ebû Üsâme***'dir.

İbn Sa'd'a göre yaklaşık elli beş yaşında şehit düştü; yani Resûlullah'tan ﷺ birkaç yaş küçüktü. Biyografi kitapları onu kısa boylu, esmerce ve basık burunlu biri olarak tarif eder.

ADI VE LAKAPLARI

AD VEYA LAKAP	AÇIKLAMA
Zeyd b. Hârise	Asıl adı
Ebû Üsâme	Oğlu Üsâme'ye nispetle künyesi
El-Kelbî	Kelboğulları kabilesinden
Zeyd b. Muhammed	Ahzâb 33:5 inmeden önceki adı (Sahîh-i Buhârî 4782)
Hibbu Resûlillah ﷺ	"Resûlullah'ın ﷺ sevgilisi", tarih kitaplarındaki lakabı

ALINACAK DERSLER

Zeyd Kureyş'ten değildi, hatta köleydi. Yine de İslam onu pek çok soylunun üstüne çıkardı. İnsanın Allah katındaki şerefi soyla değil, takvayladır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAÇIRILIP KÖLE OLARAK SATILMASI

Zeyd yaklaşık sekiz yaşında bir çocukken annesi onu Ma'noğulları'ndaki ailesini ziyarete götürdü. Kayn oğullarından akıncılar yerleşim yerine baskın yapıp Zeyd'i kaçırdı.

TARİH NOTU: UKÂZ PANAYIRI

Rivayete göre Zeyd, Mekke yakınlarındaki ***Ukâz panayırı***na götürülüp köle olarak satıldı. ***Hakîm b. Hizâm*** onu halası ***Hatice bint Hüveylid*** رضى الله عنها için dört yüz dirheme satın aldı.

Rivayetin durumu: Biyografi kitaplarında rivayet edilmiştir; ayrıntıları rivayetlere göre farklılık gösterir.

KAYNAK:
İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ (Zeyd b. Hârise'nin biyografisi); İbn Hacer, el-İsâbe.

ALINACAK DERSLER

Büyük bir musibet gibi görünen bir imtihan — kaçırılmak ve satılmak — Zeyd'i Resûlullah'ın ﷺ evine götüren yol oldu. Her kaderin ardındaki hikmeti Allah bilir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HZ. HATİCE'NİN RESÛLULLAH'A ﷺ HEDİYESİ

Hatice, Muhammed ﷺ ile evlenince Zeyd'i kocasına hediye etti. O sırada Muhammed ﷺ henüz peygamber olmamıştı. Zeyd onun evinde büyüdü ve onun güzel ahlakını yakından tanıdı.

Zeyd onun doğruluğunu, güvenilirliğini, yumuşaklığını ve cömertliğini ilk vahiyden çok önce kendi gözleriyle gördü. Bu yüzden o peygamber olunca Zeyd iman etmekte hiç tereddüt etmedi.

ALINACAK DERSLER

Güzel ahlak en etkili davettir. Zeyd, Resûlullah'ın ﷺ doğruluğuna ve şahsiyetinin asaletine uzun süre şahit olduğu için iman etti.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

RESÛLULLAH'I ﷺ BABASINA TERCİH ETMESİ

Zeyd'in babası ***Hârise b. Şürahbîl***, oğlunu kaybetmenin acısıyla derinden üzüldü. Onu her yerde aradı ve acısını şiirlerle dile getirdi. Sonunda Zeyd'in Mekke'de olduğunu öğrendi ve kardeşi Ka'b ile birlikte onu fidyeyle kurtarmaya geldi.

TARİH NOTU: ZEYD'İN TERCİHİ

Rivayete göre Resûlullah ﷺ Zeyd'i çağırıp ona seçim hakkı verdi: babasıyla gitmek ya da kendisiyle kalmak.

Zeyd "Seni kimseye tercih etmem; sen benim için baba ve amca yerindesin" dedi. Babası "Yazık sana Zeyd! Köleliği hürriyete, babana, amcana ve ailene mi tercih ediyorsun?" deyince Zeyd şöyle cevap verdi: "Evet. Bu adamda öyle bir şey gördüm ki onu asla kimseye tercih etmem."

Bunun üzerine Resûlullah ﷺ Zeyd'i Kâbe'deki Hicr'e götürdü ve "Şahit olun, Zeyd benim oğlumdur; ben ona, o da bana mirasçı olur" diye ilan etti. Babası ve amcası bunu görünce gönülleri rahatladı ve döndüler.

Rivayetin durumu: Kıssanın tamamı biyografi kitaplarında tartışmalı bir senetle rivayet edilmiştir. Anlamını, Zeyd'in kardeşi ***Cebele b. Hârise***'nin hadisi destekler: Cebele Resûlullah'tan ﷺ Zeyd'i kendisiyle göndermesini istedi; o da "İşte burada; seninle giderse ona engel olmam" buyurdu. Zeyd ise "Ey Allah'ın Resûlü, vallahi seni kimseye tercih etmem" dedi (Câmiu't-Tirmizî 3815, Darussalam'a göre *hasen*).

KAYNAK:
İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ; İbn Hacer, el-İsâbe.

ALINACAK DERSLER

Zeyd sevgiyi ve hakkı hürriyete ve aileye tercih etti. Resûlullah ﷺ da onu zorlamadı, tam bir seçim hakkı tanıdı. Samimi sevgi, satın alınamayan bir vefa doğurur.

"ZEYD B. MUHAMMED"

O günden sonra insanlar ona ***Zeyd b. Muhammed*** dediler; çünkü câhiliye döneminde evlatlık, onu evlat edinen kişiye nispet edilirdi. Bu durum, Allah yeni bir hüküm indirene kadar sürdü:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 4782

حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْمُخْتَارِ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ، قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ـ رضى الله عنهما ـ أَنَّ زَيْدَ بْنَ حَارِثَةَ، مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مَا كُنَّا نَدْعُوهُ إِلاَّ زَيْدَ ابْنَ مُحَمَّدٍ حَتَّى نَزَلَ الْقُرْآنُ {ادْعُوهُمْ لآبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ}.

TERCÜME:

Abdullah b. Ömer dedi ki: ***"Resûlullah'ın ﷺ azatlısı Zeyd b. Hârise'ye, 'Onları babalarına nisbet edin; bu Allah katında daha adildir' âyeti inene kadar Zeyd b. Muhammed'den başka bir şey demezdik."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Muallâ b. Esed ← Abdülazîz b. Muhtâr ← Mûsâ b. Ukbe ← Sâlim b. Abdullah ← Abdullah b. Ömer رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü't-Tefsîr, Ahzâb Sûresi, "Onları Babalarına Nisbet Edin" Bâbı, Hadis No. 4782.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:4782

AHZÂB SÛRESİ 33:5

ٱدْعُوهُمْ لِءَابَآئِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِندَ ٱللَّهِ ۚ فَإِن لَّمْ تَعْلَمُوٓا۟ ءَابَآءَهُمْ فَإِخْوَٰنُكُمْ فِى ٱلدِّينِ وَمَوَٰلِيكُمْ ۚ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَآ أَخْطَأْتُم بِهِۦ وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٥﴾

Evlatlıkları babalarına nisbet edin, bu Allah katında en doğru olandır. Eğer babalarının kim olduğunu bilmiyorsanız, bu takdirde onları din kardeşi ve dostlarınız olarak kabul edin. İçinizden kasdederek yaptıklarınız bir yana, yanılmalarınızda size bir sorumluluk yoktur. Allah, bağışlar ve merhamet eder

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/33:5

ALINACAK DERSLER

İslam evlatlıkları onurlandırır ve onlara din kardeşi gibi davranılmasını emreder; fakat nesep gerçek soya göre korunmalıdır. Adı babası Hârise'ye döndüğü hâlde Zeyd, Resûlullah'ın ﷺ sevgilisi olmaya devam etti.

İLK MÜSLÜMANLARDAN

Resûlullah'a ﷺ ilk vahiy geldiğinde, ona en yakın olanlar ilk iman edenler oldu: hanımı ***Hatice***, onun evinde kalan amcasının oğlu ***Ali b. Ebû Tâlib***, ***Zeyd b. Hârise*** ve dostu ***Ebû Bekir es-Sıddîk***.

TARİH NOTU: İLK KİM?

İbn İshâk, ilk iman edenin Hatice, sonra Ali b. Ebû Tâlib, sonra Zeyd b. Hârise olduğunu zikreder. Zührî gibi bazı âlimler ise Zeyd'in Müslüman olan ilk erkek olduğu görüşündedir. Âlimler bu görüşleri şöyle birleştirir: kadınlardan Hatice, hür yetişkin erkeklerden Ebû Bekir, çocuklardan Ali, azatlılardan Zeyd.

Rivayetin durumu: Bunlar siyer âlimlerinin görüşleridir; hepsi Zeyd'in ilk Müslümanlardan olduğunda ittifak eder.

KAYNAK:

İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk'tan rivayetle); İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye.

ALINACAK DERSLER

Resûlullah'a ﷺ en yakın olanlar, onu evinin içinde tanıyanlar, onu en çabuk tasdik edenler oldu. Bu, onun özel hayatındaki doğruluğunun delilidir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

RESÛLULLAH ﷺ İLE TÂİF'E

Peygamberliğin 10. yılında, Ebû Tâlib ve Hatice'nin vefatından sonra Resûlullah ﷺ, Sakîf kabilesini İslam'a davet etmek için ***Tâif***'e gitti. Bu yolculukta ona eşlik eden Zeyd b. Hârise'ydi.

TARİH NOTU: TÂİF'TE RESÛLULLAH'I ﷺ KORUMAK

Rivayete göre Tâif halkı onun davetini reddetti ve beyinsizlerini ve kölelerini onu taşlamaları için üzerine saldı. Zeyd, başı yarılana kadar onu kendi bedeniyle korudu.

Rivayetin durumu: Zeyd'in Tâif yolculuğunda bulunması siyer kitaplarında meşhurdur; başının yarılması ayrıntısı ise güçlü bir senet olmadan rivayet edilmiştir.

KAYNAK:
İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ; İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye.

ALINACAK DERSLER

Gerçek dost en zor anlarda yanındadır. Zeyd, Resûlullah'a ﷺ yalnızca galip ve övüldüğünde değil, reddedilip incitildiğinde de eşlik etti.

HİCRET VE KARDEŞLİK

Zeyd Müslümanlarla birlikte Medine'ye hicret etti. Resûlullah ﷺ Medine'ye vardıktan sonra Zeyd'i ve Ebû Râfi'i, Sevde ve kızları ile Zeyd'in kendi hanımı Ümmü Eymen ve oğlu Üsâme dahil ailesini getirmeleri için Mekke'ye gönderdi.

Siyer kitaplarına göre Resûlullah ﷺ Zeyd'i amcası ***Hamza b. Abdülmuttalib*** ile kardeş yaptı (bazı rivayetlere göre Medine'de Üseyd b. Hudayr ile). Bu kardeşlik o kadar yakındı ki Hamza Uhud'a çıkarken vasiyetini Zeyd'e bıraktı.

ALINACAK DERSLER

Resûlullah ﷺ bir azatlıyı, Kureyş'in güçlü lideri olan kendi amcasıyla kardeş yaptı. İslam'da iman bağı, makam ve soy duvarlarını yıkar.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BEDİR ZAFERİNİN MÜJDECİSİ

Zeyd hicretin 2. yılında Bedir Savaşı'na katıldı. Zaferden sonra Resûlullah ﷺ Medine'ye iki müjdeci gönderdi: Medine'nin yukarı kısmına ***Abdullah b. Revâha***'yı, aşağı kısmına ise devesi Kasvâ'ya binmiş olarak ***Zeyd b. Hârise***'yi.

TARİH NOTU: İNANILMAYAN HABER

Rivayete göre Zeyd geldiğinde münafıklar ve bazı Yahudiler, Zeyd'i Resûlullah'ın ﷺ devesine binmiş görünce Müslümanların yenildiği ve Resûlullah'ın ﷺ öldürüldüğü söylentisini yaydılar. Üsâme b. Zeyd şöyle dedi: "Esirleri görene kadar inanmadık." Haber, Müslümanlar Resûlullah'ın ﷺ kızı Rukıyye'yi defnetmeyi henüz bitirdiklerinde geldi.

Rivayetin durumu: Siyer ve meğâzî kitaplarında rivayet edilmiştir.

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk'tan rivayetle); Vâkıdî, el-Meğâzî.

ALINACAK DERSLER

Resûlullah ﷺ önemli haberleri en güvendiği kişiye emanet ederdi. Bazıları çarpıtmaya çalışsa da Zeyd zafer haberini emanetle ulaştırdı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SERİYYELERİN KOMUTANI

Zeyd sadece bir asker değildi. Resûlullah ﷺ onu pek çok seriyyeye komutan tayin etti; bunlar arasında Kureyş kervanını yakalamak için ***Karede*** (h. 3), ***Cemûm***, ***Îs***, ***Hismâ*** ve ***Vâdilkurâ*** vardır. Resûlullah ﷺ seferde iken onu Medine'de yerine vekil de bırakmıştır.

HADİS NOTU: "ONU MUTLAKA KOMUTAN YAPARDI"

Hz. Âişe'nin şöyle dediği rivayet edilir: "Resûlullah ﷺ Zeyd b. Hârise'yi bir orduyla gönderdiğinde mutlaka onu onların komutanı yapardı. Ondan sonra yaşasaydı onu halife tayin ederdi."

Rivayetin durumu: Bazı âlimler senedini *hasen* saymıştır; son kısmı Hz. Âişe'nin kendi görüşüdür.

KAYNAK:
Ahmed, el-Müsned; İbn Ebû Şeybe, el-Musannef; Nesâî, es-Sünenü'l-Kübrâ.

ALINACAK DERSLER

Resûlullah ﷺ liderliğe ehliyeti soya göre değil, iman, emanet ve yeteneğe göre ölçerdi. Bir azatlı, içinde Kureyş'in saygın sahâbîlerinin bulunduğu seriyyelere komutanlık etti.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ZEYNEB BİNT CAHŞ İLE EVLİLİĞİ

Resûlullah ﷺ Zeyd'i kendi halasının kızı, Kureyş'in soylu kadınlarından ***Zeyneb bint Cahş*** ile evlendirdi.

Bu evlilik, soylu bir kadının azatlı biriyle evlenmesine izin vermeyen câhiliye âdetini yıktı. Fakat yuvaları mutlu olmadı ve Zeyd gelip Resûlullah'a ﷺ şikâyette bulundu:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 7420

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ جَاءَ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ يَشْكُو فَجَعَلَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ " اتَّقِ اللَّهَ، وَأَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ ". قَالَتْ عَائِشَةُ لَوْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم كَاتِمًا شَيْئًا لَكَتَمَ هَذِهِ. قَالَ فَكَانَتْ زَيْنَبُ تَفْخَرُ عَلَى أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم تَقُولُ زَوَّجَكُنَّ أَهَالِيكُنَّ، وَزَوَّجَنِي اللَّهُ تَعَالَى مِنْ فَوْقِ سَبْعِ سَمَوَاتٍ. وَعَنْ ثَابِتٍ {وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ} نَزَلَتْ فِي شَأْنِ زَيْنَبَ وَزَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ.

TERCÜME:

Enes dedi ki: ***Zeyd b. Hârise (hanımından) şikâyetle geldi; Nebî ﷺ de ona "Allah'tan kork ve eşini yanında tut" demeye devam etti.*** Âişe dedi ki: "Resûlullah ﷺ (vahiyden) bir şey gizleseydi, elbette bunu gizlerdi." Enes dedi ki: Zeyneb, Nebî'nin ﷺ diğer hanımlarına karşı övünür ve "Sizi aileleriniz evlendirdi, beni ise Yüce Allah yedi kat göğün üstünden evlendirdi" derdi. Sâbit'ten de: ***"Allah'ın açığa vuracağı şeyi içinde gizliyordun ve insanlardan çekiniyordun" (âyeti) Zeyneb ile Zeyd b. Hârise hakkında indi.***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ahmed ← Muhammed b. Ebû Bekir el-Mukaddemî ← Hammâd b. Zeyd ← Sâbit el-Bünânî ← Enes b. Mâlik رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü't-Tevhîd, "Arşı Su Üzerindeydi" Bâbı, Hadis No. 7420.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:7420

ALINACAK DERSLER

Resûlullah ﷺ Zeyd'e Allah'tan korkmasını ve evliliğini sürdürmesini öğütledi. İslam, ayrılığı seçmeden önce evliliği düzeltme çabasını teşvik eder. Ayrılık olduğunda ise o da Allah'ın takdiri ve hikmetinin bir parçasıdır.

ADI KUR'AN'DA GEÇEN TEK SAHÂBÎ

Zeyd, Zeyneb'i boşadıktan sonra Allah, evlatlığın boşadığı eşiyle evlenmeyi yasaklayan câhiliye âdetini kaldırmak için Resûlullah'a ﷺ onunla evlenmesini emretti. Zeyd'in adı bu âyette açıkça geçer:

AHZÂB SÛRESİ 33:37

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِىٓ أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَٱتَّقِ
ٱللَّهَ وَتُخْفِى فِى نَفْسِكَ مَا ٱللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى ٱلنَّاسَ وَٱللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَىٰهُ ۖ
فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَٰكَهَا لِكَىْ لَا يَكُونَ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ
فِىٓ أَزْوَٰجِ أَدْعِيَآئِهِمْ إِذَا قَضَوْا۟ مِنْهُنَّ وَطَرًا ۚ وَكَانَ أَمْرُ ٱللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٣٧﴾

Allah'ın nimet verdiği ve senin de nimetlendirdiğin kimseye: "Eşini bırakma, Allah'tan sakın" diyor, Allah'ın açığa vuracağı şeyi içinde saklıyordun. İnsanlardan çekiniyordun; oysa Allah'tan çekinmen daha uygundu. Sonunda Zeyd eşiyle ilgisini kestiğinde onu seninle evlendirdik, ki evlatlıkları eşleriyle ilgilerini kestiklerinde onlarla evlenmek konusunda müminlere bir sorumluluk olmadığı bilinsin. Allah'ın buyruğu yerine gelecektir

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/33:37

Âlimler, Zeyd'in ***adı Kur'an'da açıkça geçen Resûlullah'ın ﷺ tek sahâbîsi*** olduğunu zikreder. Âyet ayrıca Zeyd'i ***"Allah'ın nimet verdiği"*** (İslam ile) ve ***"senin de nimetlendirdiğin"*** (onu azat etmekle) kişi olarak tanıtır.

ALINACAK DERSLER

Zeyd "Muhammed'in oğlu" unvanını kaybetti; fakat Allah onun yerine çok daha şerefli bir şey verdi: adı, kıyamete kadar milyonlarca insanın okuyacağı Allah kelâmında ebedîleşti.

"MUHAMMED HİÇBİRİNİZİN BABASI DEĞİLDİR"

Birkaç âyet sonra Allah, Resûlullah'ın ﷺ Zeyd dahil aralarından hiçbir erkeğin öz babası olmadığını açıkladı. Onun gerçek makamı Allah'ın Resûlü ve peygamberlerin sonuncusu olmaktır:

AHZÂB SÛRESİ 33:40

مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا ﴿٤٠﴾

Muhammed içinizden herhangi bir adamın babası değil, Allah'ın elçisi ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi bilendir

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/33:40

ALINACAK DERSLER

Bu âyet her ilişkiyi yerli yerine koyar: Zeyd, Hârise'nin oğludur; Muhammed ﷺ ise Allah'ın Resûlü ve peygamberlerin sonuncusudur. Onun Zeyd'e olan sevgisi hiç azalmadı; fakat şeriat neseb gerçeğini korur.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ÜMMÜ EYMEN VE ÜSÂME

Zeyd, Resûlullah'ın ﷺ çocukluğundan beri dadısı olan ***Ümmü Eymen*** (Bereke) ile evlendi ve ***Üsâme b. Zeyd*** adında bir oğulları oldu. Üsâme de Resûlullah ﷺ tarafından çok sevildi ve *Hibb ibnu'l-Hibb*, "sevgilinin sevgili oğlu" diye anıldı.

Resûlullah ﷺ genç Üsâme'yi komutan tayin edince bazı kimseler buna itiraz etti. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3730

حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ، قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ـ رضى الله عنهما ـ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بَعْثًا، وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ، فَطَعَنَ بَعْضُ النَّاسِ فِي إِمَارَتِهِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم " إِنْ تَطْعُنُوا فِي إِمَارَتِهِ فَقَدْ كُنْتُمْ تَطْعُنُونَ فِي إِمَارَةِ أَبِيهِ مِنْ قَبْلُ، وَايْمُ اللَّهِ، إِنْ كَانَ لَخَلِيقًا لِلإِمَارَةِ، وَإِنْ كَانَ لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَىَّ، وَإِنَّ هَذَا لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَىَّ بَعْدَهُ ".

TERCÜME:

Abdullah b. Ömer dedi ki: Nebî ﷺ bir ordu gönderdi ve başlarına Üsâme b. Zeyd'i komutan yaptı. Bazı insanlar onun komutanlığını tenkit etti. Nebî ﷺ şöyle buyurdu: ***"Onun komutanlığını tenkit ediyorsanız, daha önce babasının komutanlığını da tenkit etmiştiniz. Allah'a yemin olsun ki o (Zeyd) komutanlığa layıktı ve bana insanların en sevimlilerindendi. Bu da (Üsâme) ondan sonra bana insanların en sevimlilerindendir."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Hâlid b. Mahled ← Süleyman b. Bilâl ← Abdullah b. Dînâr ← Abdullah b. Ömer رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü Fezâili Ashâbi'n-Nebî ﷺ, Zeyd b. Hârise'nin Menkıbeleri Bâbı, Hadis No. 3730.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:3730

ALINACAK DERSLER

Resûlullah ﷺ Zeyd'in ve Üsâme'nin komutanlığını insanların önünde savundu. Liderliğe ehliyet yaşla, renkle veya soyla değil, yetenek ve emanetle belirlenir.

MÛTE: ÜÇ KOMUTAN

Hicretin 8. yılı Cemâziyelevvel ayında Resûlullah'ın ﷺ elçisi Hâris b. Umeyr, Bizans himayesindeki bir Gassânî emîri tarafından öldürüldü. Resûlullah ﷺ kuzeye, Şam diyarına ***3.000 kişilik*** bir ordu gönderdi ve ilk kez sırayla üç komutan tayin etti:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 4261

أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ـ رضى الله عنهما ـ قَالَ أَمَّرَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فِي غَزْوَةِ مُوتَةَ زَيْدَ بْنَ حَارِثَةَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " إِنْ قُتِلَ زَيْدٌ فَجَعْفَرٌ، وَإِنْ قُتِلَ جَعْفَرٌ فَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ ". قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كُنْتُ فِيهِمْ فِي تِلْكَ الْغَزْوَةِ فَالْتَمَسْنَا جَعْفَرَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ، فَوَجَدْنَاهُ فِي الْقَتْلَى، وَوَجَدْنَا مَا فِي جَسَدِهِ بِضْعًا وَتِسْعِينَ مِنْ طَعْنَةٍ وَرَمْيَةٍ.

TERCÜME:

Abdullah b. Ömer dedi ki: ***Resûlullah ﷺ Mûte Gazvesi'nde Zeyd b. Hârise'yi komutan tayin etti ve şöyle buyurdu: "Zeyd öldürülürse Ca'fer; Ca'fer öldürülürse Abdullah b. Revâha."*** Abdullah (b. Ömer) dedi ki: O savaşta ben de onların arasındaydım. Ca'fer b. Ebû Tâlib'i aradık ve onu ölüler arasında bulduk; vücudunda doksan küsur mızrak ve ok yarası vardı.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ahmed b. Ebû Bekir ← Muğîre b. Abdurrahman ← Abdullah b. Saîd ← Nâfi' ← Abdullah b. Ömer رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Meğâzî, Şam Topraklarındaki Mûte Gazvesi Bâbı, Hadis No. 4261.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:4261

TARİH NOTU: ASKER DENİZİNE KARŞI 3.000 KİŞİ

İslam ordusu Maan'a vardığında Herakleios'un Bizanslıları ve Arap müttefiklerini çok büyük sayıda topladığını öğrendi (bazı rivayetler 100.000 ile 200.000 der). İstişare ettiler; Abdullah b. Revâha şöyle diyerek onları coşturdu: "Biz insanlarla sayıyla, güçle, çoklukla savaşmıyoruz; Allah'ın bizi şereflendirdiği bu din ile savaşıyoruz." Böylece Mûte'ye ilerlediler.

Rivayetin durumu: Siyer kitaplarında rivayet edilmiştir; düşman ordusunun sayısı rivayetlere göre değişir.

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk'tan rivayetle); Vâkıdî, el-Meğâzî; İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye.

ALINACAK DERSLER

Resûlullah ﷺ bir azatlı olan Zeyd'i, kendi amcasının oğlu Ca'fer'den önce ilk komutan yaptı. Bu, Zeyd'e olan güveninin ne kadar büyük olduğunu gösterir.

ŞEHİT DÜŞEN İLK SANCAKTAR

Mûte'de Zeyd, Resûlullah'ın ﷺ sancağını taşıyarak ön safta savaştı ve vücudu düşman mızraklarıyla delik deşik oldu. Yaklaşık elli beş yaşında şehit düştü. Sancağı önce Ca'fer, sonra Abdullah b. Revâha aldı; ikisi de şehit oldu. Medine'de Resûlullah ﷺ haber gelmeden önce olayı anlattı:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 4262

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ وَاقِدٍ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلاَلٍ، عَنْ أَنَسٍ ـ رضى الله عنه ـ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم نَعَى زَيْدًا وَجَعْفَرًا وَابْنَ رَوَاحَةَ لِلنَّاسِ، قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَهُمْ خَبَرُهُمْ فَقَالَ " أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ، ثُمَّ أَخَذَ جَعْفَرٌ فَأُصِيبَ، ثُمَّ أَخَذَ ابْنُ رَوَاحَةَ فَأُصِيبَ ـ وَعَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ ـ حَتَّى أَخَذَ الرَّايَةَ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ حَتَّى فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ".

TERCÜME:

Enes'in rivayetine göre Nebî ﷺ, Zeyd, Ca'fer ve İbn Revâha'nın haberi gelmeden önce onların ölümünü insanlara bildirdi ve şöyle buyurdu: ***"Sancağı Zeyd aldı ve vuruldu. Sonra Ca'fer aldı ve vuruldu. Sonra İbn Revâha aldı ve vuruldu." — o sırada gözlerinden yaşlar akıyordu — "Sonunda sancağı Allah'ın kılıçlarından bir kılıç aldı ve Allah onlara fethi nasip etti."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ahmed b. Vâkıd ← Hammâd b. Zeyd ← Eyyûb es-Sahtiyânî ← Humeyd b. Hilâl ← Enes b. Mâlik رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Meğâzî, Şam Topraklarındaki Mûte Gazvesi Bâbı, Hadis No. 4262.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:4262

"Allah'ın kılıçlarından bir kılıç" Hâlid b. Velîd'dir; İslam ordusunu kurtarıp Medine'ye geri getirmiştir (bkz. Seri 3: Hz. Hâlid b. Velîd). Allah şehitler hakkında şöyle buyurur:

ÂL-İ İMRÂN SÛRESİ 3:169

وَلَا تَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ قُتِلُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ أَمْوَٰتًۢا ۚ بَلْ أَحْيَآءٌ عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

١٦٩

Allah yolunda öldürülenleri ölü saymayın, bilakis Rableri katında diridirler. Allah'ın bol nimetinden onlara verdiği şeylerle sevinç içinde rızıklanırlar, arkalarından kendilerine ulaşamayan kimselere, kendilerine korku olmadığını ve kendilerinin üzülmeyeceklerini müjde etmek isterler.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/3:169

TARİH NOTU: RESÛLULLAH'IN ﷺ GÖZYAŞLARI

Rivayete göre Resûlullah ﷺ, Zeyd'in şehadetinden sonra ailesini ziyaret etti. Zeyd'in kızı onun önünde ağladı; o da hıçkırarak ağladı. Sebebi sorulunca "Bu, sevenin sevdiğine duyduğu özlemdir" buyurdu.

Rivayetin durumu: Biyografi ve meğâzî kitaplarında rivayet edilmiştir; senedi güçlü değildir. Resûlullah'ın ﷺ Zeyd'in şehadetini bildirirken ağlaması ise sahihtir (Sahîh-i Buhârî 4262).

KAYNAK:
İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ; Vâkıdî, el-Meğâzî.

ALINACAK DERSLER

Zeyd hayatına köle olarak başladı ve onu İslam sancağı altında şehit bir komutan olarak bitirdi. Resûlullah'ın ﷺ onun için döktüğü gözyaşları, sevgilisine olan sevgisinin derinliğini gösterir.

ZEYD'İN AHLAKI

Zeyd'in hikâyesi vefayı, imanı ve cesareti bir araya getiren bir mümini gösterir.

SIFAT	HAYATINDAN ÖRNEK
Vefa	Resûlullah'ı ﷺ babasına tercih etti (Câmiu't-Tirmizî 3815)
Erken iman	İlk Müslümanlardan
Fedakârlık	Tâif'te Resûlullah'a ﷺ eşlik edip onu korudu
Emanet	Bedir zaferinin haberini getirdi
Liderlik	Pek çok seriyyenin komutanı; "komutanlığa layıktı" (Sahîh-i Buhârî 3730)
Şeriata teslimiyet	Neseb olarak Hârise'ye dönmeyi kabul etti (Ahzâb 33:5)
Cesaret	Mûte'nin ilk komutanı (Sahîh-i Buhârî 4261)
Sevilen	"Bana insanların en sevimlilerinden" (Sahîh-i Buhârî 3730)

ALINACAK DERSLER

Zeyd, insanın değerinin imanında ve amelinde olduğunu gösterdi. Bir azatlı, Resûlullah'ın ﷺ sevgilisi, ordu komutanı ve adı Kur'an'da geçen biri olabildi.

ZEYD KISSALARININ KAYNAKLARI

Bu tablo, okuyucunun sahih olanı sadece meşhur olandan ayırabilmesi için her kıssanın kaynağını ve derecesini özetler.

KISSA	KAYNAK	DERECE
“Zeyd b. Muhammed” ve Ahzâb 33:5	Sahîh-i Buhârî 4782; Sahîh-i Müslim 2425	Sahih
Zeyd’in şikâyeti; Ahzâb 33:37	Sahîh-i Buhârî 4787, 7420	Sahih
“Komutanlığa layık ve en sevdiğim”	Sahîh-i Buhârî 3730	Sahih
Mûte’nin üç komutanı	Sahîh-i Buhârî 4261	Sahih
Resûlullah’ın ﷺ şehadetlerini bildirmesi	Sahîh-i Buhârî 4262	Sahih
Resûlullah’ı ﷺ tercih (Cebele rivayeti)	Câmiu’t-Tirmizî 3815	Hasen
Her zaman komutan tayin edilmesi	Müsned-i Ahmed	Hasen
Kaçırılıp Ukâz’da satılması	İbn Sa‘d; İbn Hacer	Tarih
Hicr’deki ilan	İbn Sa‘d; İbn Hacer	Tarih
İlk Müslümanlardan olması	İbn İshâk; İbn Kesîr	Siyer
Tâif’e birlikte gitmesi	İbn Sa‘d	Siyer
Hamza ile kardeşliği	İbn Sa‘d	Siyer
Bedir’in müjdecisi	İbn İshâk; Vâkıdî	Siyer
Zeyd’in evinde ağlama	İbn Sa‘d; Vâkıdî	Zayıf

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ZEYD KISSASINDAKİ ŞAHSİYETLER

ŞAHSİYET	ROLÜ
Hârise b. Şürahbîl	Onu fidyeyle kurtarmaya gelen babası
Cebele b. Hârise	Kardeşi, Zeyd'in tercihinin râvisi
Hakîm b. Hizâm	Onu Ukâz panayırında satın aldı
Hatice bint Hüveylid	Onu Resûlullah'a ﷺ hediye etti
Hamza b. Abdülmuttalib	İslam kardeşliğindeki kardeşi
Ümmü Eymen (Bereke)	Hanımı, Resûlullah'ın ﷺ dadısı
Üsâme b. Zeyd	Oğlu, "sevgilinin sevgili oğlu"
Zeyneb bint Cahş	Önceki hanımı, sonra mü'minlerin annesi
Ca'fer b. Ebû Tâlib	Mûte'nin ikinci komutanı
Abdullah b. Revâha	Mûte'nin üçüncü komutanı
Hâlid b. Velîd	Mûte'de orduyu kurtaran "Allah'ın kılıcı"
Abdullah b. Ömer	Zeyd ve Mûte hakkındaki hadislerin râvisi

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ZEYD KISSASINDAKİ YERLER

YER	OLAY
Ma'noğulları yurdu (Tayy)	Çocukken kaçırıldı
Ukâz panayırı	Köle olarak satıldı
Mekke	Resûlullah'ın ﷺ evinde büyüdü; Müslüman oldu
Kâbe'deki Hicr	Evlatlık olarak ilan edildi
Tâif	Resûlullah'a ﷺ davette eşlik etti (peygamberliğin 10. yılı)
Medine	Hicret; Hamza ile kardeşlik
Bedir	Zafer müjdecisi (h. 2)
Karede, Cemûm, Îs, Hismâ, Vâdilkurâ	Seriyyelere komutanlık
Mûte (güney Ürdün)	İlk komutan; şehit oldu (h. 8)

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ZEYD'İN HAYAT KRONOLOJİSİ

YIL	OLAY
± h. ö. 47	Kelboğulları arasında doğdu
Çocukluğu	Kaçırılıp Ukâz'da satıldı; Muhammed'e ﷺ hediye edildi
Peygamberlikten önce	Resûlullah'ı ﷺ babasına tercih etti; Zeyd b. Muhammed diye anıldı
Peygamberliğin ilk yılları	İlk Müslümanlardan oldu
Peygamberliğin 10. yılı	Resûlullah'a ﷺ Tâif'e eşlik etti
h. 1	Hicret; Hamza ile kardeşlik
h. 2	Bedir Savaşı; zafer müjdecisi
h. 3–6	Birçok seriyyeye komutanlık
h. 5	Ahzâb 33:5 ve 33:37'nin inişi
h. 8	Mûte'nin ilk komutanı; yaklaşık 55 yaşında şehit oldu

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ZEYD HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR

Bu bölüm, Zeyd b. Hârise رضى الله عنه hakkında sık sorulan soruları cevaplandırır. Cevaplar kısadır; ayrıntılar önceki bölümlerdedir.

1. ZEYD'İN TAM ADI NEDİR?

Zeyd b. Hârise b. Şürahbîl el-Kelbî; künyesi Ebû Üsâme'dir.

2. ZEYD NASIL KÖLE OLDU?

Çocukken kaçırıldı ve Ukâz panayırında satıldı; Hakîm b. Hizâm onu Hatice için satın aldı.

3. ZEYD NEDEN BABASIYLA DÖNMEDİ?

Çünkü Resûlullah'ı ﷺ herkese tercih etti (Câmiu't-Tirmizî 3815).

4. NEDEN ZEYD B. MUHAMMED DİYE ANILDI?

Çünkü Resûlullah ﷺ onu evlat edindi; bu durum Ahzâb 33:5 inene kadar sürdü (Sahîh-i Buhârî 4782).

5. ZEYD GERÇEKTEN ADI KUR'AN'DA GEÇEN TEK SAHÂBÎ Mİ?

Evet, adı Ahzâb Sûresi 33:37'de açıkça geçer.

6. HİBBU RESÛLİLLAH LAKABI NE DEMEKTİR?

"Resûlullah'ın ﷺ sevgilisi"; çünkü o, Zeyd'in kendisine insanların en sevimlilerinden olduğunu söyledi (Sahîh-i Buhârî 3730).

7. ZEYD'İN HANIMLARI KİMLERDİ?

Aralarında Ümmü Eymen (Üsâme'nin annesi) ve Zeyneb bint Cahş vardır.

8. ZEYD'İN MEŞHUR OĞLU KİMDİR?

Resûlullah'ın ﷺ henüz gençken komutan tayin ettiği Üsâme b. Zeyd.

9. MÛTE'DE KAÇ MÜSLÜMAN VARDI?

Yaklaşık 3.000 kişi; çok daha büyük bir Bizans ve müttefik ordusuna karşı.

10. MÛTE'NİN ÜÇ KOMUTANI KİMLERDİR?

Zeyd b. Hârise, Ca'fer b. Ebû Tâlib ve Abdullah b. Revâha (Sahîh-i Buhârî 4261).

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

11. RESÛLULLAH ﷺ ONLARIN ŞEHADETİNİ NASIL ÖĞRENDİ?

Haber gelmeden önce gözyaşları içinde insanlara bildirdi (Sahîh-i Buhârî 4262).

12. ZEYD'İN HİKÂYESİNDEN ÇIKAN EN BÜYÜK DERS NEDİR?

İman ve takvayla şereflenmek, Resûlullah'a ﷺ vefa ve Allah'ın şeriatına teslimiyet.

DERSLER VE SONUÇ

Zeyd b. Hârise'nin رضى الله عنه hikâyesi pazarda satılan kaçırılmış bir çocukla başlar ve İslam sancağı altında şehit düşen, adı Kur'an'da ebedîleşen bir komutanla biter.

DERS	ZEYD'İN HİKÂYESİNDEN
Hikmet dolu kader	Kaçırıldı, fakat Resûlullah'ın ﷺ evine ulaştı
Vefa	Resûlullah'ı ﷺ hürriyete tercih etti
Takvayla şeref	Bir azatlı komutan oldu
Şeriata teslimiyet	Neseb hükmünü gönül rızasıyla kabul etti
Zor günlerde yanında olmak	Resûlullah'a ﷺ Tâif'e eşlik etti
Cesaret	Mûte'nin ilk komutanı
Allah'ın mükâfatı	Adı Kur'an'da yaşıyor

HAYATIMIZDA ZEYD

Zeyd'in hikâyesi bize insanları soyuna, rengine veya makamına göre değerlendirmemeyi öğretir. Ayrıca vefa fedakârlık gerektirse bile hakka sadık kalmayı öğretir.

Zorluk ve kayıp yaşamış olanlar için Zeyd, Allah'ın zorluğu şerefe giden bir yol kılabileceğinin delilidir.

İnşallah İslam Kahramanları serisi, Mûte'nin ikinci komutanı Ca'fer b. Ebû Tâlib ile devam edecektir. Allah, Resûlullah'ın ﷺ sevgilisi Zeyd b. Hârise'den razı olsun ve bizi onunla ve ashabla cennetinde bir araya getirsin.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAYNAKÇA

KUR'AN VE TEFSİR

Kur'ân-ı Kerîm, Osmanlı hattı ve Diyanet İşleri Başkanlığı meali. quran.com

İbn Kesîr, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm (Âl-i İmrân 3:169; Ahzâb 33:5, 33:37, 33:40).

HADİS

Sahîh-i Buhârî 3730, 4261, 4262, 4782, 4787, 7420. sunnah.com/bukhari

Sahîh-i Müslim 2425. sunnah.com/muslim

Câmiu't-Tirmizî 3815. sunnah.com/tirmidhi

Ahmed b. Hanbel, el-Müsned.

SİYER, TARİH VE BİYOGRAFİ KİTAPLARI

İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk'tan rivayetle).

Vâkıdî, el-Meğâzî.

İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ (Zeyd b. Hârise'nin biyografisi).

Taberî, Târîhu'r-Rusül ve'l-Mülûk.

İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye.

Zehebî, Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ.

İbn Hacer el-Askalânî, el-İsâbe fî Temyîzi's-Sahâbe; Fethu'l-Bârî Şerhu Sahîhi'l-Buhârî.

TDV İslâm Ansiklopedisi, "Zeyd b. Hârise". islamansiklopedisi.org.tr/zeyd-b-harise

QURANSCİENCE.MY'DEKİ İLGİLİ SERİLER

İslam Kahramanları, Seri 1: Hz. Hamza b. Abdülmuttalib'den Seri 6: Hz. Mus'ab b. Umeyr'e kadar; özellikle Seri 3: Hz. Hâlid b. Velîd (Mûte). quranscience.my/#pahlawan

Siyer-i Nebî, Seri 5 (Hüzün Yılı) ve Seri 9 (Bedir Savaşı). quranscience.my/#sirah

DESTEK VE BAĞIŞ

Bu e-kitap Müslümanlar için **tamamen ücretsiz** yayımlanmıştır ve **kesinlikle satılamaz**. Araştırma masraflarına, quranscience.my sitesinin barındırma giderlerine ve yeni e-kitapların yayımına destek olmak için yapılacak bağışlar memnuniyetle karşılanır — ancak **zorunlu değildir**. Allah her bağışı sadaka-i câriye olarak kabul etsin.

BAKARA SÛRESİ 2:261

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١

Mallarını Allah yolunda sarfedenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfü geniştir, O her şeyi bilendir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:261

SEBE SÛRESİ 34:39

قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ٣٩

De ki: "Doğrusu Rabbim, kullarından dilediğinin rızkını hem genişletir ve hem de ona daraltıp bir ölçüye göre verir; sarfettiğiniz herhangi bir şeyin yerine O daha iyisini koyar, çünkü O rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/34:39

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2588

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، وَابْنُ، حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - وَهُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلاَّ عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلاَّ رَفَعَهُ اللَّهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه, Resûlullah'tan ﷺ rivayet edildiğine göre şöyle buyurdu: "Sadaka maldan bir şey eksiltmez. Allah affeden kulun ancak izzetini artırır. Allah için alçakgönüllü olanı da Allah mutlaka yükseltir."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Birr ve's-Sıla ve'l-Âdâb, affetmeye ve tevazua teşvik bâbı, Hadis No. 2588.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:2588

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1631

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، - يَعْنِي ابْنَ سَعِيد - وَابْنُ حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - هُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "İnsan ölünce ameli kesilir; ancak üç şey müstesnadır: sadaka-i câriye, faydalanılan ilim ya da kendisine dua eden salih evlat."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Vasiyye, insana ölümünden sonra ulaşan sevap bâbı, Hadis No. 1631.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:1631

CEZÂKUMULLÂHU HAYRAN KESÎRÂ

Bağış yapmak için yukarıdaki QR kodunu (DuitNow) okutun.

Uluslararası bağışçılar: yukarıdaki PayPal QR kodunu okutun ya da şu adresi ziyaret edin: paypal.me/quranscience

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir